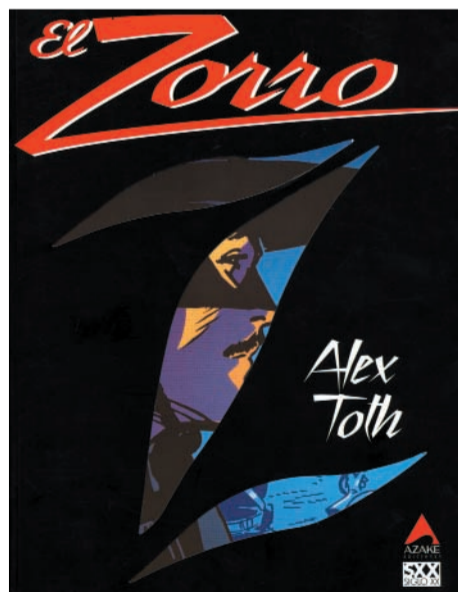

CÒMIC FONTS

L'art de narrar amb imatges

Amb el dibuixant, il·lustrador, animador i sobretot narrador Alex Toth es dona una injusta paradoxa: sent com era (i és) un dels mestres reconeguts de les patums del còmic hispà –Beà, per raons òbvies (en va ser el successor a la sèrie *Torpedo*), però també Pellejero, Martín o Font–, mai no ha format part del *top ten* de la popularitat. Ha estat un mestre a l'ombra, un revolucionari citat i reverenciat, però invisible per al lector. Causes? Moltes. Per exemple, que la seva llarga i prolífica carrera no ha tingut el colofó d'un personatge universal, indiscutible, a l'altura dels mites del segle XX com ara Blueberry, Astérix, Tintín, Corto Maltés o tota la rècula de superherois. Toth va posar la seva ploma al servei dels personatges aliens, i només esporàdicament es va consagrar a les seves pròpies criatures. Però la culpa que sigui encara avui gairebé un desconegut per al gran públic hispanoparlant és la covardia o la falta d'ull de les editorials. El volum en què el segell Azake acaba d'aplegar les quinze aventures del Zorro il·lustrades per Toth és el primer del dibuixant nord-americà que veu la llum al mercat peninsular. Una reparació històrica, per tant, però que compensa sobradament l'espera amb una edició modèlica, que recupera la versió definitiva i en blanc i negre supervisada pel mateix Toth i amb la torna de sengles pròlegs de l'autor i de Bernet, l'homenatge gràfic que li tributen els seus deixebles espanyols, una biografia firmada per Álvaro Pons i una galeria gràfica amb planxes del personatge dibuixades els últims quatre decennis.

És Diego de la Vega, àlies *el Zorro*, fill de molts pares. I tot i que deu la seva popularitat al cine, va néixer originalment com a protagonista de *The Curse of Capistrano*, un fulletó que el novel·lista nord-americà Johnston McCulley va començar a publicar el 1919 al *Pulp All-Story Weekly*. Amb èxit notable, perquè fins al 1959 va escriure un total de seixanta-nou aventures. No va caldre esperar tant per encetar una fructífera relació amb el cel·luloide: el primer emmascarat a desfil·lar per la pantalla gran va ser Douglas Fairbanks amb *La marca del Zorro* (1920). La versió canònica és, però, la del 1940, amb el mateix títol i Tyrone Power com a protagonista. El succeiran amb sort desigual Clayton Moore (*Ghost of Zorro*, 1959), Fran Langella (*La marca del Zorro*,

1974), Alain Delon (*El Zorro*, 1975) o Antonio Banderas (*La máscara del Zorro*, 1998), aquesta última amb un repartiment estel·lar que completaven Catherine Zeta-Jones i Anthony Hopkins, i de la qual no acaba d'arribar la seqüela anunciada. Paral·lelament a l'eclosió cinematogràfica, el personatge va viure una edat daurada televisiva amb la sèrie que Guy Williams va protagonitzar per a la cadena ABC –filial de Disney– a partir del 1957, i l'èxit de la qual en va propiciar la versió il·lustrada. Durant tres temporades, Toth va escriure una quinzena d'aventures per al segell Dell Comics, amb el qual ja havia experimentat l'adaptació de sèries televisives (*Roy Rogers*, *Rin Tin Tin*). Amb aquests precedents no és estrany que acabés abandonant el còmic i es passés definitivament a l'animació.

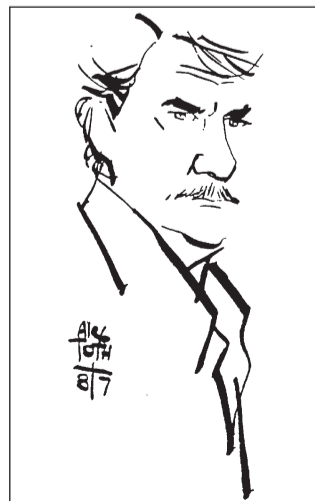

Antonio Banderas, Guy Williams, Clayton Moore i Alain Delon són alguns dels molts actors que s'han ocultat rere la màscara de Diego de la Vega, àlies *El Zorro*.

La marca de Toth

La gran aportació d'Alex Toth (Nova York, 1928) a la historieta contemporània té més a veure amb el talent narratiu i la capacitat d'enganxar el lector que no amb l'estricta tècnica de dibuix. Tot i que Toth és un dibuixant de gran perícia, un mestre en l'ús de la llum i les ombres, i un precursor del minimalisme que mai no diu amb tres vinyetes el que pot dir en dues. L'economia expressiva, l'aparent espontaneïtat i l'elegància del traç són els trets característics, la *marca de Toth*. Que no sorgeix per generació espontània, sinó que és fruit d'un llarg aprenentatge que va començar el 1945 a la revista *Heroic Comics*. Encara a Nova York, treballa posteriorment en diverses

sèries del segell DC, com ara *Green Lantern*, *All Star Comics* o *Jimmy Wakely*, abans de traslladar-se a Los Angeles per il·lustrar sèries romàntiques i bèl·liques. Als anys 60 fitxa per Hanna Barbera, que adquirirà aquest decenni el característic *toc Toth*: és l'època d'*Herculeoids*, *Space Ghost*, *Johnny Quest* i, sobretot, *Super Friends*. La tornada al còmic és amb una obra mestra a l'altura del seu prestigi: *Bravo for Adventure* (1980). Però immediatament comença a desinteressar-se pel mitjà: abandona *Torpedo* a la segona entrega, molest amb la violència dels guions de Sánchez Abulí, i els anys 90 es limita a il·lustrar reedicions de la seva obra.

Alex Toth.